

VERGELIJKINGSTABEL EINDTOETSEN GROEP 8

SLRO

SLRO

Stichting voor
Leermiddelenontwikkeling
Reformatorisch Onderwijs

Onderzoek naar Eindtoetsen en LVS-toetsen

Ondanks dat eindtoetsen niet doorslaggevend zijn in het schooladvies voor het voortgezet onderwijs (bij toetsing is altijd sprake van een momentopname), is het nog steeds relevant dat schoolleiding en leerkracht ook door middel van toetsing een goed beeld krijgen van de prestaties van de leerlingen van groep 8.

Er komen echter steeds meer alternatieven op de markt om het niveau van leerlingen te meten, zoals bijvoorbeeld een digitale adaptieve eindtoets die alle leerlingen op hun eigen niveau meet. Nadat het monopolie van Cito bij de eindtoets voor groep 8 opgeheven is, zijn er intussen al wel zo'n acht aanbieders. Nu er niet meer één objectieve toets voor iedereen is, zijn leerlingen steeds moeilijker met elkaar te vergelijken. Voor de SLRO aanleiding om onderzoek te doen naar de voor- en nadelen van de verschillende toetsingsmethodes, zowel bij Eindtoetsen als bij de toetsen die voor het Leerlingvolgsysteem ingezet worden. De vergelijkingen zijn binnen Educatis (www.educatis-rpo.nl) tot stand gekomen.

EINDTOETSEN

Door de diversiteit aan aanbieders is er een grote variatie ontstaan in de wijze waarop een eindtoets afgenomen wordt:

- verschillen tussen afname middels een papieren of digitale versie van de toets;
- verschil in adaptiviteit;
- verschil in de tijd die nodig is voor de afname en er is verschil in de leerstofgebieden die in de toets betrokken worden.

Op basis van de vergelijking van zes verschillende eindtoetsen is Educatis uitgekomen bij **Route 8** en is daar zeer tevreden over:

- de tijdsduur voor afname is veel korter in vergelijking tot Cito;
- door de adaptiviteit van de toets is het frustratieniveau van leerlingen bij de toets-afname veel lager!

*Door middel van
toetsing ontstaat een
goed beeld van de
prestaties*

	Centrale Eindtoets Cito	IEP Eindtoets	Eindtoets Route 8	DIA Eindtoets	CESAN Eindtoets	AMN Eindtoets	
afname	Digitaal of papier. Papieren versie op één niveau	Papier. Digitale toets in ontwikkeling.	Digitaal voor tablet en computer.	Digitaal. Gratis iPadservice	Papier en potlood op los antwoordblad.	Digitaal.	
	Meerkeuzevragen en open vragen (bij digitale toets)	Meerkeuzevragen en open vragen	Meerkeuzevragen				
	Papieren versie: 1 toets. Bij digitale versie wordt toets per dag aangepast (over drie dagen bij vak taal en rekenen)	Leerlingen maken toets in opgavenboekje. Opgaven staan naast de leestekst, hoeven dus niet te bladeren.			Twee versies: standaard en eenvoudig.		
adaptief	In 2018 wordt een adaptieve digitale toets verwacht.	Nee. Opgaven lopen op in niveau, leerlingen beginnen met makkelijke opgaven.	Ja. Volledig adaptief op vraagniveau.	Gedeeltelijk. Leerlingen worden getoetst op hun eigen niveau.			
onderdelen	Taal en rekenen met inbegrip van studievoordigheden. WO naar keuze.	Lezen, taalverzorging en rekenen.	Taal en rekenen. Functioneren (zelfconcept en werkhouding) naar keuze.	Rekenen, begrijpend lezen, taalverzorging, woordenschat.	Nederlandse taal, rekenen en mediavaardigheden.	Nederlands, rekenen.	
afnamemoment	Drie dagen van ongeveer 2-3 uur	Twee ochtenden van elk max. 2 uur	2 a 3 klokuren	In één dagdeel af te nemen of twee keer anderhalf uur.	Twee ochtenden van max. 3,5 uur.	De eindtoets duurt maximaal 2 x 2 uur.	
	Alle leerlingen maken de papieren toets tegelijkertijd. Ze kunnen de digitale toets binnen de wettelijke toegestane periode maken	Alle leerlingen maken de toets tegelijkertijd	Leerlingen hoeven de toets niet tegelijkertijd te maken.				
kosten	Gratis	Gratis	Gratis	Gratis	Gratis	Gratis	
ontwikkeld door	College voor Toetsen en Examens in opdracht van het Min. OCW in samenwerking met Cito	Bureau ICE, al 25 jr. expert op gebied van inburgeringstoetsen.	A-vision, een bureau dat al jaren adaptieve teksten ontwikkelt.				
extra's	Braille-versie	Gesproken versie op CD of Daisy-cd		Proeftoets in januari, februari of maart.			
	PDF geschikt voor tekst-naar-spraak software	Vergrote versie van de toetsboekjes		Mogelijkheid tot vergroten (op de computer: de leesteksten, op de iPad: het hele scherm).			
	Een vergrote versie & audioversie voor leerlingen met dyslexie of een visuele beperking.	Zwart/wit versie		<ul style="list-style-type: none"> Leerlingen krijgen extra tijd (binnen bepaalde grenzen). De toets kan in delen worden gemaakt. Elk onderdeel moet wel worden afgemaakt in één sessie. Voor dyslectici is er een voorleesfunctie. Voor kleurenblinden is er een aangepaste versie. 	Heeft een leerling dyslexie of is een leerling kleurenblind? Dan zijn er speciale aangepaste versies beschikbaar.	Leerlingen met Dyslexie of Dyscalculie krijgen 25% meer tijd.	
	Een zwart/wit versie op normale grootte; voor kleurenblinde leerlingen.	IEP advieswijzer. Digitaal instrument dat leerkrachten in gr. 8 kunnen inzetten om een compleet beeld van de leerling te schetsen en hun schooladvies te onderbouwen. Naast schoolvakken ook; leeraanpak, sociaal-emotionele ontwikkeling, creativiteit.		Zware en minder zware onderdelen worden afgewisseld en halverwege is er een pauze om even te ontspannen.			
Ouderkrant	Informatiepakket voor ouders, o.a. voorlichtingsvideo.						
voorbereiding leerkracht	Geen	Geen. Toetsboekjes worden op naam geleverd.	ICT-test vooraf om er zeker van te zijn dat er geen computerproblemen ontstaan tijdens de afname.				
rapportage	Binnen vier weken na afname	Binnen drie weken.	Drie werkdagen nadat de leerling de toets heeft gemaakt.	De uitslagen zijn direct na de toetsafname inzichtelijk op leerling-, groeps- en schoolniveau.*		Rapportage is uiterlijk 25 mei beschikbaar.	
wat zeggen ze zelf over hun toets?	De centrale eindtoets bouwt voort op de Eindtoets basisonderwijs van Cito. Heeft ruim 45 jaar bewezen een goede voorspeller te zijn van de best passende brugklas per leerling.	Een aantrekkelijke toets die leerlingen met plezier maken en de mogelijkheden van Iln. goed in beeld brengt.	Door de adaptiviteit kunnen leerlingen goed laten zien wat ze kunnen. Afname is korter dan bij andere toetsen en scholen kunnen zelf kiezen wanneer ze hem maken (tussen 15 april en 15 mei).	Begrijpelijke vraagstelling. Wetenschappelijk onderbouwd. Afname tussen 15 april en 15 mei.	SM&C Internet Services bv ontwikkelt sinds eind 2014 de CESAN Eindtoets. We hebben met een team van verschillende (externe en interne) experts hard gewerkt aan ons betrouwbare nieuwe optie voor de Eindtoets Basisonderwijs.		
				*Op 29 mei ontvangt u de leerlingrapporten en een groepsoverzicht. Vervolgens worden de resultaten in de digitale docentmodule ingelezen en krijgt u van ons inlogcodes opgestuurd. U kunt dan de resultaten van uw leerlingen inzien en uitdraaien op leerling-, klas- en schoolniveau. U hebt toegang tot deze docentmodule vanaf (uiterlijk) 16 juni.			

VERGELIJKINGSOVERZICHT EN AANDACHTSPUNTEN BIJ KEUZE VAN ADAPTIEVE LVS TOETSEN

LEERLING VOLG SYSTEEM-TOETSEN

Ook op het terrein van de Leerling Volg Systeem-toetsen is de ontwikkeling niet stil blijven staan, o.a. is de term adaptieve toetsing ingevoerd.

Uit vergelijking tussen IEP, DIA en CITO blijkt dat het woord adaptief een containerbegrip geworden is en er een groot verschil optreedt over de toepassing van het begrip adaptiviteit.

Voor wat betreft de Leerling Volg Systeem-toetsen is Educatie er op uitgekomen dat zij meegaan met de vernieuwing van de toetsen van Cito, zoals deze in de komende twee jaar uitgerold gaat worden.

Onderdelen	Afnamemogelijkheden				Wijze van adaptiviteit	Rapportageniveaus				Inzicht in leerlijnen	Digitale omgeving	Inhoud rapportages			Verdiepende diagnostiek	Materiaal voor 'speciale' leerlingen	Keuzevrijheid in aan te schaffen onderdelen	Afnametijd	Advies best passend VO	Goedgekeurd door Expertgroep PO	Koppeling met andere systemen
	Op papier	Digitaal	Diverse devices	Eigen keuze in afnamemomenten		Op leerlingniveau	Op groepsniveau	Op schoolniveau	Op boven-schools niveau			functio-nerings-niveau	Vaardigheidscores	Referentieniveaus							
IEP	Nee	Ja	Ja, alleen niet bij oude snappet variant.	Ja, flexibele afnamemomenten. Wat je met elkaar afspreekt.	Niet op vraagniveau, maar door juiste niveautoets aan te bieden (dus adaptieve toetsroute voor de leerling) Binnen toets opbouw in moeilijkheidsgraad.	Ja, voor alle onderdelen, ook koppeling met referentieniveau.	Ja voor rekenen en taal, niet voor de onderdelen van hart en handen. Koppeling met schoolweging of landelijk gemiddelde. Komt ook een koppeling met de ambities op de referentieniveaus van de school.	Ja, koppeling maken met schoolweging of landelijk gemiddelde. Komt ook een koppeling met de ambities op de referentieniveaus van de school.	Nee	Ja, door achtergrond-document.	Ja, met goed uitzierende documenten. Via dit systeem toetsen uitzetten, analyseren enz.	Ja	Ja	Ja, ook 3F niveau	Ja, domeinscores; kijken hoe antwoorden zijn ingevuld.	Aanpassingen voor dyslexie (voorlezen)	Ja	Per toets tussen 20-45 minuten. Duidelijk winst in tijd ten opzichte van huidige CITO toetsen	Ja, kan via de talentkaart, in de bovenbouw.	Ja	Ja, met Basispoort, ParnasSys, Rovict en dotcom-school
DIA	Nee	Ja	Ja	Deels. Zijn drie momenten waarop toetsen kunnen worden afgenomen voor in totaal twee afnamemomenten.	Op blokniveau (per 10 vragen) wordt de toets aangepast. Adaptiviteit alleen binnen het leerjaar.	Ja, voor alle beschikbare onderdelen. Ook koppeling met referentieniveau.	Ja, voor alle beschikbare onderdelen. Groei ook af te zetten tegen streefnorm en aan te passen op niveau van leerling zelf (beneden gemiddeld, gemiddeld, bovengemiddeld).	Ja, echter geen overzicht gezien.	Nee	Ja, door achtergrond document per afname onderdeel.	Ja, wat minder overzichtelijk dan IEP. Via dit systeem toetsen uitzetten en analyseren. Overzichten zijn nog volop in ontwikkeling.	Ja	Ja	Ja, ook richting 3F niveau	Ja, zeker bij tekstbegrip (compenserende lezer, schoolse lezer, en vermijdende lezer; daarnaast micro, macro en meso niveau). In mindere mate bij rekenen en taal. Analyses op domeinen en bij rekenen ook op subdomeinen.	Bij begrijpend lezen (DIA Plus) is er een aanvullende module waarbij materiaal is voor alle leerlingen, dus zowel remediërend als verrijkend.	Ja	Wisselend per onderdeel. Datekst: 55-90 min. Dia woord: 30 min. Diaspel: 40-60 min. Diacijfer: 45-90 min	Nog niet beschikbaar.	Dit gebeurt op korte termijn. Inspectie geeft aan dat toetsen al wel door scholen gebruikt mogen worden. Het gaat erom hoe scholen de uitkomsten van de toetsen gebruiken voor hun onderwijsaanbod e.d.	Ja, in ieder geval met ParnasSys en Basispoort
CITO	Ja	Ja, jaarlijks wordt een deel van de opgaven vervangen.	Ja	Zijn drie normeringsperiodes. Op basis hiervan eigen toetskalender bepalen. Wel goede afspraken maken in verband met monitoring.	Kan gebruik gemaakt worden van toetsen uit voorgaande jaar en jaar erna. Zelf keuze hoe vaak een toets wordt afgenomen. Basisdeel daarna vervolg op lager/hoger niveau.	Ja, op cognitieve vaardigheden voorsnog. Groei zichtbaar en vanaf groep 6 koppeling met referentieniveaus. Ook zichtbaar of er sprake is van voldoende groei of niet.	Ja, voor alle beschikbare cognitieve onderdelen. Koppeling met referentieniveaus met schoolweging en invoeren eigen schoolambitie. Ook rapportage hoe je het doet binnen je eigen scholengroep.	Ja, met referentieniveaus, koppeling met schoolweging en invoeren eigen schoolambitie. Ook rapportage hoe je het doet binnen je eigen scholengroep.	Ja	Ja, via handleidingen.	Ja, webbased platform waarbinnen toetsen kunnen worden gepland, afgenomen en geanalyseerd.	Ja	Ja, is afgestemd op de huidige versie 3.0	Ja	Ja, via domein en sub-domeinscores. Systeem geeft diagnostisch inzicht en ook handvatten.	Rekening gehouden met speciale leerlingen (dyslexie, AD(H)D, ASS, enz) bij de ontwikkeling van toetsen. Zoveel mogelijk integraal opgenomen in de toetsen.	Ja, verschillende pakketkeuzes.	Gemiddeld 25% minder afname tijd dan huidige toetsen van CITO.	Ja, vanaf groep 7. Entree-toets gaat vervallen.	Nog niet. Vindt de komende tijd plaats.	Ja met alle LAS systemen.

Onderdelen	Onderdelen toetsen																Overige opmerkingen	
	Rekenen en wiskunde	Begrijpend lezen	Spelling/taalverzorging	Technisch lezen	Schrijfvaardigheid	Woordenschat	Begrijpend luisteren	Engels	Sociaal-emotionele ontwikkeling	Sociale veiligheid	Leeraanpak	Creatief vermogen	Studievaardigheden	Engels	Digitale geletterdheid	Leerling tevredenheid		Aanbod voor kleuters
IEP	Ja, 3-8 75% context en 25% kale som.	Ja, 4-8. Teksten kunnen uitgeprint worden, zodat leerlingen eventueel kunnen aanstrepen e.d.	Ja, 3-8 (3-5 woorddictee en 6-8 open en gesloten vragen).	Ja, 3-6, zowel op techniek als expressie. Omzetzijde om niveau om te rekenen naar AVI. Sprake van logische link.	Ja, 6-8, wordt weinig afgenomen.	Groep 7-8, geschikt voor leerlingen waarvan je twijfelt aan het niveau van de woordenschat. Geen volledige woordenschatlijst. IEP ziet meer in het toetsen van de woordenschat binnen de context van begrijpend lezen.	Geen aparte toets. Alle toetsen kunnen standaard worden voorgelezen. Bij begrijpend lezen moet dit ingesteld worden, bijvoorbeeld voor dyslectische kinderen. Inzetten op basis van school/stichting brede afspraken.	Ja	Ja, spindigram. Ook sociaal wenselijkheid wordt gemeten. Voor dit gedeelte geen koppeling naar ParnasSys. Ook alleen individuele overzichten.	Ja, Groep 7-8, link gelegd met vensters PO. Je krijgt een schoolrapport dat kan worden overlegd aan inspectie.	Ja, spindigram	Ja, spindigram, gaat om leerbare zaken. Geen groeps-gemiddelde maar alleen op leerlingniveau. Bewuste keuze. Geen koppeling naar parnasSys.	Nee	Ja	Nee	Nee	In ontwikkeling	IEP wil leerling zelf inzicht geven waar ze staan op het gebied van taal en rekenen maar ook het gedeelte van hart en handen. Rapportages kiezen voor positieve insteek. Eigenaarschap vergroten door betrekken leerlingen bij uitslagen. Technisch lezen geen DMT achtige toets. Lastig bij dyslexieonderzoek. IEP is wel bezig om hun instrument goedkeurd te krijgen voor dyslexieonderzoek. Op dit moment nog DMT van CITO nodig. Sommige onderdelen worden niet getoetst omdat ze ook niet in de eindtoets zitten (bijv. mondelinge vaardigheid). Gebruik van talentkaart waarin aan de leerling de groei/ontwikkeling zichtbaar wordt. Leerling wordt weergegeven ten opzichte van de leerdoelen. Dus niet ten opzichte van de andere leerlingen! Er is een aanbod voor implementatie van de toetsen.
DIA	Ja, verhouding context en kale sommen is terug te vinden in achtergrond document. Maar niet zichtbaar in de domeinanalyse. Toets heeft vooral open vragen.	Ja, groep 4-8. In groep 4 en 5 deels mix begrijpend lezen en luisteren. Teksten kunnen uitgeprint worden (op aanvraag), maar is organisatorisch hele klus door adaptiviteit.	Ja, 3-8 Spelling in onderbouw en taalverzorging in de bovenbouw. Dus meer dan woordspelling. Spelling wordt actief bevestigd. Spellingroute is niet adaptief.	Nog niet, is in ontwikkeling	Nee	Ja, is een aanvulling op begrijpend lezen. Vrij korte toets en is niet adaptief. Afname is 30 minuten. Woorden komen uit de schoolwoordentaallijst.	Ja, groep 3. In groep 4 en 5 deels begrijpend luisteren.	Nee	Nee. Wel wordt een schoolmotivatietest ontwikkeld. Maar deze is nog in de startfase.	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee	Nee, lijkt er ook niet te komen	DIA wil graag de groei van leerlingen zichtbaar maken en leerlingen op deze wijze ook laten groeien. Gaat om meetmoment om op basis daarvan een vertaling te maken wat dit betekent voor het handelen in de klas. DIA geeft handelingsuggesties. De toetsen groep 3-5 zijn nu nog niet genommerd, maar dit zal in 2021 plaatsvinden. De uitgever is nog een jonge uitgeverij. Koppeling met NSCCT. Eerste jaar begeleiding bij bespreking van resultaten en servicegesprekken.
CITO	Ja, 3-8 verhouding kale en contextssommen 50% en 50%	Ja, 3-8 gewerkt wordt met authentieke teksten. Verdiepingsfase vanaf groep 5 (diagnostisch gesprek). Aparte toets voor dyslectische kinderen. Dit zit tussen begrijpend luisteren en begrijpend lezen in.	Ja voor 3-8, drie onderdelen. Spelling niet-werkwoorden, spelling werkwoorden en leestekens. Toets niet-werkwoorden en leestekens vanaf groep 6.	Huidige DMT; blijft ongewijzigd.	Nee	Ja, 3-8	Ja, 3-8	Ja, 7-8, rapportage is op ERK niveau.	Huidige observatiemethode Vison wordt geïntegreerd in Leerling in Beeld. Meer informatie is beschikbaar over een paar maanden.	Zie hierboven.	Wordt nog ontwikkeld, voor groep 5-8	Nee	Ja	Ja	Ja	Nee	Ja, observatie-instrument op vier gebieden.	CITO wil focus leggen op groei van de leerlingen. Praatplaat om met team door te praten over goed toetsbeleid; koppeling met inspectiekader Totale aanbod is pas gereed in de loop van schooljaar 2021-2022. Geen koppeling bij toetsen met intelligentietoets.